

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

CROATIAN
RECTORS'
CONFERENCE

Korištenje Google Znalca za razvoj institucijskih portfelja i vrednovanje znanstvenog rada

Google Scholar (Google znalac) pretraživač

Google Znalac je besplatno dostupan pretraživač Weba koji indeksira pune tekstove ili meta podatke znanstvene i akademske literature. Uključuje većinu časopisa koji provode istorazinsko vrednovanje (*peer review*) i objavljuju radove *on-line*, akademske knjige te dio časopisa koji ne provode istorazinsko vrednovanje. Procjenjuje se da je Google Znalac baza sadržavala preko 160 milijuna dokumenata u 2014. godini i da je pokrivala 80-90 % članaka objavljenih na engleskome jeziku.

Google Znalcu je sličan CiteSeerX and getCITED. Google Znalac uključuje sadržaje koji su dostupni putem komercijalnih baza Elsevier's Scopus and Thomson Reuters' Web of Science.

Od 2012. Google Znalac omogućuje stvaranje osobnih profila "*Scholar Citations profiles*" koje svaki autor može osobno uređivati. Profil uključuje slobodan izbor svih dokumenta koji su vidljivi Google pretraživaču, formiranje temeljnih pokazatelja vidljivosti (citiranost, h-indeks, i10-indeks) po godinama i pristup svim dokumentima koji citiraju autorove radove. Slobodno korištenje Google računa omogućuje kreiranje profila organizacijskih jedinica a sam pretraživač, ako je navođenje adresa standardizirano, omogućuje jednostavno pregledavanje institucija. Slobodno formiranje profila institucija (znanstveni ili stručni časopis, sveučilište, fakultet, institut itd.) je, također, moguće. Od 2013. Google Znalac omogućuje formiranje osobnog repozitorija znanstvenih dokumenata.

Google znalac omogućuje pretraživanje i izravnu poveznicu na digitalne ili fizičke kopije članaka (on line ili u bibliotekama), uključivši i pristup punim tekstovima članaka iz časopisa, tehničke izvještaje, doktorate, knjige i druge dokumente (uključujući i odabrane Web stranice). Google znalac omogućuje pristup sažetcima koji citiraju autorove članke („*cited by*“) i poveznice na slične članke („*related article*“).

Google Znalac ima neke od sljedećih prednosti i nedostataka:

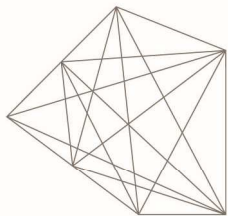
Kvaliteta poveznica je slična s poveznicama koje nude komercijalni pretraživači (Scopus i Web of Science) iako obnavljanje poveznica nije uvijek dovoljno ažurno. Neki izdavači ne dozvoljavaju Znalcu pretraživanje njihovih časopisa a Google Znalac ne objavljuje listu časopisa koje pretražuje niti frekvenciju kojom ih pretražuje. To znači da se pretraživanjem Google Znalca ne može pouzdano pronaći sve dokumente na Webu (pouzdanost 90%). Prednost je jednostavnost i besplatnost pristupa te mogućnost slobodnog korištenja bez poteškoća, koje su vrlo često prisutne kod korištenja komercijalnih baza.

Rangiranje članaka u akademskim procjenama ne treba uzimati kao apsolutnu vrijednost članka jer Google Znalac preveliku težinu daje broju citata i na taj način određuje vidljivost članka (Matthew-ov efekt) . Na to se nadovezuje Google Znalčev efekt – neki znanstvenici odabiru članke za citiranje na temelju rangiranja važnosti članaka prema Google Znalcu, umjesto prema doprinosu i prvenstvu u objavljivanju. Intenziviran globalni razvoj znanosti zbog sve bržeg pristupa podacima proizvodi i druge prakse znanstvene zlorabe (*scientific misconduct*), uključujući i uporabu Google Znalca . Osim samih znanstvenika koji mogu zloupotrijebiti Google znalac, sve češći primjeri su i pojava predatorskih časopisa koji se uspijevaju uključivati u bazu Google Znalca.

Predsjed
Sveučilište
u Zagrebu

Presidency
University of Zagreb

Tajništvo
Kralja Zvonimira 8
10 000 Zagreb, HR
tel: +385 1 4698 109
fax: +385 1 4698 141
www.rektorski-zbor.hr

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

CROATIAN
RECTORS'
CONFERENCE

Pogreške u detektiranju pola ponekad dovode do grešaka u pretraživanju i pridruživanju pogrešnih članaka i citata pojedinom autoru. Pored toga, Google Znalac je osjetljiv na *spam*, što omogućuje manipulaciju citatima. Citati Google Znalca trebaju se, stoga, pažljivo procjenjivati, posebice kada se citati koriste za kvantifikaciju utjecaja (*impact*): pojedinca, odjela, fakulteta, instituta, sveučilišta, časopisa, područja, države.

Preporuka

Google Znalac je najbolji dostupni alat za procjenjivanje vidljivosti znanstvenih publikacija (radova, knjiga, doktorata i sl.). Jednostavnost i besplatnost pristupa, demokratičnost i javna dostupnost (mogućnost formiranja personaliziranih profila – od pojedinca do institucija) omogućuje javno prikazivanje vidljivosti znanstvenog rada na način da pojedinac ili organizacija odlučuje što će javno prikazati. Pojedinac ili organizacija može javno dokazati utjecaj (*impact*) svoga znanstvenog rada. To je posebice važno za znanstvena postignuća koja se mogu citirati (doktorati, Web stranice, lokalni časopisi, popularni časopisi, knjige i druge publikacije) i mogu ostvariti lokalizirani (i lokalni) utjecaj (*impact*) a nisu obuhvaćeni velikim komercijalnim pretraživačima. To je posebice važno za vrijedna područja znanstvenog rada i znanstvenike koji teško mogu ostvariti globalni utjecaj (*impact*) ali zato imaju (i zbog toga postoje) veliki lokalni (prostorno) ili lokalizirani (područje) utjecaj. Nadalje, jednostavnost i javna dostupnost citata potiče razvitak kulture citiranja, koja nije uravnoteženo uspostavljena niti u područjima znanosti a u izvan-znanstvenom javnom komuniciranju skoro i ne postoji.

Prilikom vrednovanja nečijeg znanstvenog rada (pojedinca, organizacijske jedinice, sastavnice sveučilišta itd.) i njegova javnog utjecaja (*impact*) pogrešno se koncentrirati samo na numeričke podatke (npr. citiranost), rangiranje rada ili časopisa, bilo da se radi o rangiranju koje provodi Google Znalac, Web of Science (*impact factor*) ili Scopus (SJR). Procjenu nečijeg znanstvenog rada i utjecaja treba temeljiti na istorazinskoj procjeni (*peer review*) – glavnim alatom procjene koji je razvijen u akademskom svijetu. *Peer review* treba bolje strukturirati, čim više koristiti podatke i činjenice koje obilježavaju nečiji znanstveni rad i lokalni (razvoj odjela ili fakulteta, razvoj struke, održavanje znanstvene baze itd.) i globalni utjecaj (*impact* znanstvenog časopisa, globalna citiranost itd.) nečijeg znanstvenog rada. Pritom valja držati do činjenice da se nečiji znanstveni utjecaj (pojedinca ili organizacije) temelji ne samo na objavljenim znanstvenim radovima već i na daleko široj paleti dokumentabilnih aktivnosti. To znači da je ukupan portfelj pojedinca ili organizacije kojeg je potrebno vrednovati daleko širi i treba biti dovoljno širok da može prihvatiti sve ono što je relevantno za pojedinca, organizaciju, područje ili lokalnu i globalnu zajednicu. Za takav pristup potreban je alat koji će omogućiti dokumentabilan pristup informacijama i činjenicama. Takav alat potrebno je razvijati na razini znanstvenog sustava (države ili sveučilišta) a u pozadini koristiti najbolji postojeći pretraživač. Google Znalac je, u tom kontekstu, potrebno shvatiti kao najbolji alat kojeg imamo na raspolaganju a sve sustave koji se razvijaju lokalizirano (npr. Crosbi ili institucijski portfelj) prilagoditi na način da mogu bez poteškoća komunicirati i izmjenjivati podatke s Google Znalcem.

Zagreb, 22. veljače 2016.